

Warszawa, dnia 08 marca 2010 r.

Minister Spraw Zagranicznych

SM/2113/49/10/28354

Pan Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Stanowmy Panie Marszałku,

W związku z oświadczeniem złożonym przez senator Dorotę Arciszewską-Mielewcyk podczas 48. posiedzenia Senatu RP w dniu 4 lutego 2010 r. (pismo BPS/DSK-043-2367/10 z dnia 16 lutego br.) w sprawie kraju urodzenia wpisywanego w dokumentach potwierdzających tożsamość, uprzejmie informuję, co następuje.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych za pośrednictwem placówek dyplomatycznych i konsularnych w RFN analizuje działalność krajów związkowych w zakresie wpisów dokonywanych w rejestrach meldunkowych.

Odnosnie do praktyki administracyjnej Bawarii warto wyjaśnić, że instrukcja Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (MSW) tego kraju z dnia 31 sierpnia 2009 r., która ma charakter pisma okólnego, zapewnia każdemu przesiedlonemu („wypędzonemu” – wg. terminologii stosowanej w prawie niemieckim), który urodził się przed podpisaniem Traktatu o ostatecznej regulacji w odniesieniu do Niemiec z dnia 12 września 1990 r. (tzw. Układ 2+4), w granicach Rzeszy Niemieckiej z dnia 31 grudnia 1937 r., możliwość domniemania uznania za urodzonego na obszarze kraju (Niemiec) w rejestrach meldunkowych, przez nie dokonywanie wpisu konkretnej nazwy kraju urodzenia. Ewentualne zmiany wpisów w rejestrach meldunkowych mają być dokonywane jedynie na wniosek osoby zainteresowanej, która musi przy tym wykazać, iż należy do grupy wypędzonych. Podobnego rodzaju charakter ma zalecenie wydane przez Ministra Sprawiedliwości kraju związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie.

Należy podkreślić, że w opinii MSZ przedmiotowe dokumenty, będące niewiązącymi zaleceniami, nie rodzą prawnych skutków międzynarodowych.

Warto jednakże zauważyć, że stanowisko MSW Bawarii oraz Ministerstwa Sprawiedliwości Meklemburgii - Pomorza Przedniego pozostają w wyraźnej sprzeczności z opinią federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wyrażoną w zaleceniu z dnia 19 marca 2009 r., w którym wskazano, że za osoby urodzone w kraju

(tj. w Niemczech) należy uznać jedynie te, które urodziły się na terenie Rzeszy Niemieckiej, w granicach z dnia 31 grudnia 1937 r. przed dniem 2 sierpnia 1945 r., czyli przed zawarciem układów poczdamskich.

Należy zaznaczyć, że wspomniana instrukcja MSW RFN stanowi, zgodnie z interesami Polski, istotny postęp w doktrynie państwowej RFN. Zakłada ona bowiem uznanie, że tzw. Ziemie Zachodnie i Północne należą do Polski od 1945 r., a nie od 1990 r. (tj. od Układu 2+4). W tym kontekście warto przypomnieć, że doktryna państwowa RFN jeszcze do lat dziewięćdziesiątych XX w. uznawała te tereny, za będące jedynie „*pod polską administracją*”, z czego usiłowano wyciągać szereg konsekwencji, w tym praktyczne odniesienia w ustawodawstwie krajowym RFN. Dotyczyło to nie tylko akt stanu cywilnego, ale także m.in. przyznawania świadczeń socjalnych, procedur uznawania za Niemca w rozumieniu art. 116 Ustawy Zasadniczej i ustawy o wypędzonych oraz innych przepisów. Doktryna ta doznała pewnych ograniczeń w Układzie o podstawach normalizacji stosunków między PRL a RFN z dnia 7 grudnia 1970 r. oraz w związku z orzeczeniem Federalnego Trybunału Konstytucyjnego do tej umowy.

Tym niemniej kierunek działania MSW RFN, odzwierciedlony w zaleceniu z dnia 19 marca 2009 r., może być przez Polskę powitany z zadowoleniem i powinien stanowić pierwszy krok do podobnych korekt w innych dziedzinach prawa krajowego w Niemczech. Tego rodzaju praktykę uznać należy za potrzebną w kontekście nadal obowiązujących w RFN regulacji prawnych sprzecznych z duchem Układu 2+4 oraz traktatów polsko-niemieckich o potwierdzeniu istniejącej granicy z dnia 14 listopada 1990 r. i o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z dnia 17 czerwca 1991 r.

MSZ podejmowało i nadal będzie podejmować rozmowy ze stroną niemiecką mające na celu usunięcie z prawa RFN tego rodzaju regulacji. Na marginesie warto zwrócić uwagę na stanowisko władz kraju związkowego Berlina, który w oświadczeniu z dnia 10 września 2009 r. jednoznacznie wypowiedział się przeciwko instrumentalizowaniu zagadnienia wskazując, że „*Ani dawny Śląsk, ani dawne Pomorze, ani dawne Prusy Wschodnie nigdy wcześniej nie należały do Republiki Federalnej Niemiec czy do NRD*” oraz uznając postępowanie władz Bawarii za „*oderwane od rzeczywistości*”.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
SEKRETARZ STANU

Jan Bonkowski